

KLAIPĖDOS „AITVARO“ GIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Klaipėdos „Aitvaro“ gimnazijos Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr.V-190, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymu, Gimnazijos nuostatais, Vidaus darbo tvarkos taisyklėmis, Mokinių elgesio taisyklėmis, Mokymo sutartimi, darbuotojų pareigybių aprašymais, kitais teisės aktais, reglamentuojančiais smurto ir patyčių prevenciją.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – padėti gimnazijos bendruomenei užtikrinti psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto ir patyčių apraiškomis aplinką.

3. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą gimnazijoje.

4. Tvarkos apraše remiamasi šiais principais:

4.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių asmens bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, gimnazistas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, privalo reaguoti nedelsiant;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų;

4.4. visi gimnazijos bendruomenės nariai su smurto ir patyčių gimnazijoje prevencijos, intervencijos vykdymo tvarka turi būti supažindinti pasirašytinai.

5. Gimnazija, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais), vietos bendruomene, savivaldybėse esančiomis įstaigomis ar organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. *Patyčios* – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti kitam asmeniui psichologinę ar fizinę žalą:

6.1.1. *žodinės patyčios* - pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.1.2. *fizinės patyčios* - mušimas, stumdymas, pargriovimas, dusinimas, įspyrimas ar spardymas, kitas užkabinėjimas, nepadorūs gestai, turtinė žala ir kt.;

6.1.3. *socialinės patyčios* - socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.1.4. *patyčios kibernetinėje erdvėje* – patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijoms ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui.

6.2. *Smurtas* – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą.

6.3. *Smurto ir patyčių dalyviai*:

6.3.1. *smurtą ar patyčias patiriantis asmuo* - tai asmuo prieš kurį smurtaujama arba iš kurio tyčiojamasi;

6.3.2. *besityčiojantysis/ skriaudėjas* – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis smurtą ar patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

6.3.3. *smurto ar patyčių stebėtojas* – bet kuris bendruomenės narys, matantis ar žinantis apie smurtą ar patyčias ir nesiimantis veiksmų patyčioms stabdyti.

6.4. *Smurto ir patyčių prevencija* - veikla, skirta smurto ir patyčių rizikai mažinti imantis gimnazijos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

6.5. *Smurto ir patyčių intervencija* – gimnazijos bendruomenės narių koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visumą;

6.6. *Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną* – smurto ir patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šių reiškinių geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinių tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

7. Gimnazijoje draudžiama bet kokia smurto ir patyčių forma, nukreipta:

7.1. mokinių prieš mokinius;

7.2. gimnazijos darbuotojų prieš mokinius;

7.3. mokinių prieš gimnazijos darbuotojus;

7.4. gimnazijos darbuotojų prieš kitus šios įstaigos darbuotojus;

7.5. mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, gimnazijos darbuotojus.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

8. Smurto ir patyčių prevencija, stebėseną ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos direktorius, direktoriaus pavaduotojai ugdymui, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, socialinis pedagogas, psichologas, o jos vykdyme dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

9. Gimnazijos direktorius yra atsakingas už Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

10. Tvarkos aprašo įgyvendinimą koordinuoja Vaiko gerovės komisijos pirmininkas kartu su socialiniu pedagogu, psichologu, kurie kasmet:

10.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės mokinių apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;

10.2. atlieka gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias analizę;

10.3. remiantis apklausos ir pranešimų analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

10.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių plano įgyvendinimą Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose;

10.5. teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo prevencijos ar intervencijos srityje;

10.6. teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl Tvarkos aprašo tobulinimo;

10.7. informuoja gimnazijos direktorių apie visus smurto/patyčių atvejus ir intervencines veiklas gimnazijoje.

11. Klasių vadovai vykdo smurto ir patyčių stebėseną ir prevenciją savo klasėje:

11.1. kuria psichologiškai saugų klasės mikroklimatą, nuolat stebi ir analizuoja situaciją klasėje;

11.2. kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias auklėjamojoje klasėje;

11.3. informuoja socialinį pedagogą, psichologą ar Vaiko gerovės komisijos pirmininką apie prevencijos bei intervencijos taikomų priemonių rezultatus auklėjamojoje klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

12. **Kiekvienas gimnazijos darbuotojas** visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais reaguoja nedelsdamas:

12.1. įsikiša įtaręs ir/ar pastebėjęs smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus, esant galimybei išsaugo kibernetinių patyčių įrodymus;

12.2. primena besityčiojančiam/skriaudėjui gimnazijos nuostatas, vidaus darbo tvarkos ir elgesio taisykles;

12.3. jei smurtą ar patyčias patirusiam asmeniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis: tėvus (globėjus, rūpintojus), gimnazijos darbuotojus ar institucijas (pvz., policiją, greitąją pagalbą);

12.4. informuoja socialinį pedagogą ar klasės vadovą apie smurto ar patyčių atvejį, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, ir pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą socialiniam pedagogui (priedas Nr.1).

13. **Mokinys**, kuris patiria smurtą arba patyčias, arba yra stebėtojas, arba matęs ir žinantis apie smurtą ir patyčias:

13.1. nedelsdamas informuoja klasės vadovą;

13.2. nesant klasės vadovo praneša socialiniam pedagogui, administracijos atstovui arba kitam gimnazijos darbuotojui apie smurto ir patyčių atvejį.

14. **Tėvai (globėjai, rūpintojai)** sužinoję arba pastebėję smurto ir patyčių atvejį, nedelsdami apie tai informuoja klasės vadovą, socialinį pedagogą ir/ar gimnazijos administracijos atstovą.

15. **Klasės vadovas**, gavęs informaciją apie smurtą ir patyčias, nedelsiant:

15.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai smurto/patyčių atvejis;

15.2. pasitvirtinus smurto/patyčių atvejui, užpildo pranešimą apie smurtą ir patyčias (priedas Nr.1), perduoda jį socialiniam pedagogui;

15.3. organizuoja ir teikia individualią pagalbą smurto/patyčių dalyviams, savo veiksmus suderina su socialiniu pedagogu, psichologu, Vaiko gerovės komisijos pirmininku, informuoja mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus) apie pokyčius, esant poreikiui kviečia mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus) dalyvauti pokalbiuose;

15.4. vykdo tolimesnę smurto/patyčių situacijos stebėseną.

16. **Socialinis pedagogas**, gavęs informaciją apie smurtą/patyčias:

16.1. priima pranešimą apie smurtą ir/ar patyčias (priedas Nr.1);

16.2. registruoja atvejį Smurto ir patyčių atvejų gimnazijoje registracijos žurnale (priedas Nr.2);

16.3. kartu su psichologu, Vaiko gerovės komisijos pirmininku imasi spęsti smurto/patyčių situaciją, prireikus, suderina su jais veiksmų planą;

16.4. prireikus inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį;

16.5. nedelsiant praneša apie smurto/patyčių atvejį gimnazijos direktoriui;

16.6. su sudarytu smurto/patyčių atvejui spęsti veiksmų planu supažindina smurto ir patyčių dalyvius ir mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus);

16.7. skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) supažindina su veiksmų plano nevykdymo pasekmėmis.

17. **Vaiko gerovės komisija**, įvertinusi turimą informaciją:

17.1. numato smurto/patyčių intervencijos veiksmų planą ir vykdo jame numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius posėdžius situacijos įvertinimui;

17.2. informuoja gimnazijos direktorių apie esamą situaciją ir įvykčius pokyčius.

18. Gimnazistui pasityčiojus iš gimnazijos darbuotojo, asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias/smurta, informuoja gimnazijos direktorių, kuris priima sprendimą dėl poveikio priemonių taikymo.

19. Bet kuriam gimnazijos darbuotojui pasityčiojus iš mokinio, asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias/smurta, informuoja gimnazijos direktorių, kuris imasi gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.

20. Visiems smurto ir patyčių dalyviams pagal individualius poreikius teikiama švietimo pagalbos specialistų (psichologo, socialinio pedagogo) ar mokytojų pagalba. Tais atvejais, kai yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti gimnazijoje, Vaiko gerovės komisija rekomenduoja kreiptis į kitas pagalbą teikiančias institucijas.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Visi dokumentai, esantys mokinio ir gimnazijos darbuotojų asmens bylose, ir duomenys, susiję su mokiniu ir gimnazijos darbuotoju ar jų asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas ir užtikrinti asmens teises ir teisėtus interesus.

22. Tvarkos aprašas skelbiamas gimnazijos internetinėje svetainėje.

PRANEŠIMAS APIE SMURTĄ IR PATYČIAS GIMNAZIJOJE

Pildančio asmens vardas, pavardė, pareigos, telefono numeris

Pranešimo pildymo data

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie smurtą/patyčias	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokios formos smurtas ar patyčios buvo naudotos (pabraukti): Fizinės: mokinio užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, išpyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.); Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.; Socialinės: gąsdinantys/ bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad asmuo yra atstumiamas; Kibernetinės: patyčios vykstančios kibernetinėje erdvėje, naudojant telekomunikacinius informacinius ir kt. elektroninius įrenginius, sistemas ir įvairius socialinius tinklus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, asmeninio gyvenimo detalių, nuotraukų, intymaus turinio vaizdų ar žinučių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.). Kita smurto forma (įrašyti):	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Asmens, <u>patyrusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, grupė/ užimamos pareigos	
Asmens, <u>kuris tyčiojosi</u> vardas, pavardė, amžius, grupė/ užimamos pareigos:	
Asmens/-ų, <u>stebėjusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, grupė/ užimamos pareigos:	

Išsamesnė informacija apie įvykį: _____

_____

_____

_____

Pranešusiojo apie patyčias veiksmai šioje patyčių situacijoje: _____

_____

_____

Pranešimą pildžiusiojo parašas _____

Veiksmų planas po įvykio (socialinio pedagogo, psichologo, Vaiko gerovės komisijos ar kt. intervencija) su:

Mokiniu/asmeniu patyrusiu patyčias:	
Mokiniu/asmeniu, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais (globėjais, rūpintojais):	

Rekomendacijos, išvados, rezultatas _____

_____
_____
_____
_____

_____
Socialinio pedagogo vardas, pavardė, parašas

_____
kitų pagalbos mokiniui specialistų/ VGK parašai

PATVIRTINTA
Klaipėdos „Aitvaro“ gimnazijos direktoriaus
2017 m. spalio 6 d. įsakymu Nr.V-89
Priedas 2

SMURTO IR PATYČIŲ ATVEJŲ „AITVARO“ GIMNAZIJOJE REGISTRACIJOS ŽURNALAS

Nr.	Data	Smurto/ patyčių pobūdis: F, Ž, E, S	Smurta/ patyčias/ patiriantis asmuo (vardas, pavardė, klasė)	Smurtaujantis/ besityčiojantis asmuo/ asmenys (vardas, pavardė, klasė)	Smurto/ patyčių stebėtojai (vardas, pavardė, klasė)	Intervencija (gimnazijoje ar už jos ribų) rezultatas

Intervencija mokykloje: AV – atvejo vadyba (klasės vadovo), VGK – vaiko gerovės komisija;
Intervencija už mokyklos ribų: GP – greitoji pagalba, PK – policijos komisariatas, VTAS – vaiko teisių apsaugos skyrius, PPT – pedagoginė psichologinė tarnyba, DI - www.draugiskasinternetas.lt ar kt.

PATVIRTINTA

Klaipėdos „Aitvaro“ gimnazijos direktoriaus

2017 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. V-89

Priedas 3

SMURTO IR PATYČIŲ PRIEŠ MOKINIŲ „AITVARO“ GIMNAZIJOJE INTERVENCIJOS ALGORITMAS

